

Ψίθυροι του Βαρδάρη, της Σοφίας Βόικου

10.10.2016 | [Παρουσιάσεις βιβλίων](#) |
[Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ](#), Πάνος Τουρλής, Σοφία Βόικου

Σελανίκ, 1912. Μια πόλη που για 500 χρόνια

ήταν υπό οθωμανική κυριαρχία. Ένα χωνευτήρι πληθυσμών με αρμονική συμβίωση. Τούρκοι, Εβραίοι, Έλληνες, Φραγκολεβαντίνοι, Ντονμέδες, πλούσιοι, φτωχοί, παρίες, μεγαλέμποροι και μικροαπατεώνες, αξιοσεβάστοι οικογενειάρχες και συφιλιδικές πόρνες. Από τις 26 Οκτωβρίου 1912 τα πάντα άλλαξαν στην καθημερινότητά τους. Θεσσαλονίκη, η πόλη των 39.000 Ελλήνων, των 45.000 Τούρκων και των 61.000 Εβραίων. Βασικό λιμάνι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας πριν την απελευθέρωσή της, διεθνές κέντρο εμπορίου και υπό συμμαχική κατοχή στον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο, κράτος εν κράτει στον Εθνικό Διχασμό, μια πανέμορφη πρωτεύουσα της Belle Epoque, μια ερημωμένη πόλη στον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Θεσσαλονίκη. Και αυτή είναι η μυθιστορηματική της βιογραφία.

Το νέο βιβλίο της κυρίας Βόικου με μάγεψε, με κράτησε σφιχτά δεμένο ως το τέλος του, με ταξίδεψε, με συγκίνησε, με λύπησε, μου έμαθε πολλά, με σεργιάνισε, με κέρασε σοκολάτες από του Φλόκα, μου έδειξε κρυφά και φανερά κομβικά σημεία της συμπρωτεύουσας μέσα από τις περιπέτειες, τους έρωτες και τα λάθη των πρωταγωνιστών. Μεχμέτ εφέντης, Σοφία και Αναστασία, Ιμπραήμ, Τζαννέτος, Ζοζεφίν (Σάρρα), Εσρά. Ποτέ δεν είχα φανταστεί ότι η

ελληνικότατη αυτή πόλη είχε τόσα πολλά τούρκικα τοπωνύμια και μια τόσο πολυκύμαντη ιστορία. Ποτέ πριν δεν είχα γευτεί την πίκρα και την αδικία των πυροπαθών του 1917 όσο τώρα, που η φρικιαστική αυτή σελίδα τόσο επιδέξια και ταλαντούχα ξεδιπλώθηκε από την πένα της συγγραφέως.

Οι ιστορίες τέμνονται, παραλληλίζονται, απομακρύνονται. Οι χαρακτήρες μπαίνουν ο ένας στη ζωή του άλλου, κάνουν λάθη, ζουν πάθη, καιροσκοπούν, αγαπούν, αλλαξοπιστούν. Τα ιστορικά γεγονότα τονίζονται με ενεστώτα διαρκείας και οι πρωταγωνιστές του βιβλίου παρασύρονται από τα απόνερά της. Εκπληκτική γραφή, ορθός χειρισμός της πλοκής, αληθοφάνεια και αρμονική συμβίωση του μύθου και της πραγματικότητας. Οι αδελφές Σοφία και Αναστασία μπλέκονται σε ένα περίεργο ερωτικό παιχνίδι με τον Μεχμέτ-Εμμανουήλ, υποταγμένες στις επιθυμίες του πατέρα τους και του κοινωνικού περιβάλλοντος. Ο Τζαννέτος δε διστάζει να εξαπατήσει γυναίκες και πατρίδα για να σώσει το τομάρι του. Η πορεία του είναι η πιο ενδιαφέρουσα από όλες, γιατί έχει τρομερά σκαμπανεβάσματα και λόγω του χαρακτήρα του περίμενα πώς και πώς αν θα τιμωρηθεί. Αγάπησα την Εσρά, την ψυχή της πόλης, ένα πλάσμα που ζει στις υπόγειες κρύπτες και στα ρέματα, μυρίζοντας την ευτυχία αλλά και την καταστροφή. Σφιχτοδεμένο κείμενο, με ανατροπές, συγκινητικό, ερωτικό, κοινωνικό, ιστορικό, αληθινό, απλώς υπέροχο!

Η μόνη μου ένσταση ήταν η εξέλιξη της ιστορίας από ένα σημείο και μετά. Κατ' εμέ, το μυθιστόρημα τελείωσε με την ανταλλαγή των πληθυσμών το 1924. Μέχρι εκεί ήταν σφιχτοδεμένο, δε με κούρασε, δεν πλάτιαζε, τα γεγονότα έρχονταν απανωτά και φυσιολογικά. Μετά όμως, αν και καλύφθηκαν με τον γνωστό λυρικό και μοναδικό τρόπο γραφής που ποτέ δε με απογοητεύει, φάνηκε σαν η συγγραφέας να προσπαθούσε να κυνηγήσει τα ιστορικά γεγονότα για να εξελίξει τους ήρωές της, κάτι που δε φάνηκε επ' ουδενί ως τότε. Φωτογραφίζονται η δικτατορία του Πάγκαλου, ο εμφύλιος στην Ισπανία, οι παραμονές της

κυριαρχίας του Χίτλερ και το άδειασμα της Θεσσαλονίκης από τους Εβραίους στην Κατοχή. Μου φάνηκαν αποσπασματικά χωρία που απλώς θέλουν να ολοκληρώσουν την ιστορία. Το κείμενο και το ύφος δεν προδίδουν ποτέ τον αναγνώστη, σε μένα όμως δημιουργήθηκε αυτή η αίσθηση κατά την ανάγνωση.

Η ιστορία ξεδιπλώνεται μέσα από τα μάτια της ηλικιωμένης πια Σοφίας, που αφηγείται τα γεγονότα στην εγγονή της, αφήνοντάς την άφωνη με τις ανατροπές και συγκινημένη με τους έρωτες. Η νέα κοπέλα του σήμερα έχει όλα τα χαρακτηριστικά: αγαπάει τη γιαγιά της αλλά βαριέται τις ιστορίες της, θέλει να ακούσει για το παρελθόν αλλά σε σύντομη μορφή γιατί έχει και τη δουλειά της που την ταλανίζει όλη την ώρα, η γιαγιά Σοφία είναι μια ηλικιωμένη τετραπέρατη και με ιδιοτροπίες. Είναι το ιδανικό επιστέγασμα για αυτήν την υπέροχη ιστορία. Ιδιαίτερη αναφορά στην αυστηρή επιλογή των φωτογραφιών που προηγούνται κάθε ενοτήτων του βιβλίου και αναδίδουν τη γνήσια, αυθεντική μυρωδιά της εποχής.

Η λατρεμένη κυρία Βόικου με το νέο της βιβλίο αποδεικνύει ότι δεν πειραματίζεται απλώς με το στυλ της και τις ιστορίες που διαλέγει, ούτε ανεβαίνει σκαλοπάτια. Με κάθε νέα της απόπειρα αλλάζει τελείως σκάλα! Πρόκειται για μια μοναδική και ταλαντούχα πένα που εξελίσσεται, αναβαθμίζεται και σε κάθε της νέο στοίχημα βγαίνει νικήτρια! Οι «Ψίθυροι του Βαρδάρη» είναι από τα καλύτερά της βιβλία.